

Δημήτρη Σταμέλου, *Μάρτυρες και Μαρτυρίες*,
εκδ. Πιτσιλός, 1995, σσ. 250

Από τις εκδόσεις Πιτσιλός κυκλοφόρησε το νέο βιβλίο του Δημήτρη Σταμέλου, του ακάματου ιστοριοδίφη-μελετητή της νεώτερης ιστορίας μας και ειδικά του βίου των μεγάλων μορφών των απελευθερωτικών και κοινωνικών αγώνων του έθνους μας. Ο επεξηγηματικός τίτλος «Ηρωικές μορφές και οριακά γεγονότα του νεοελληνικού βίου» προσανατολίζει τον αναγνώστη ως προς τη θεματική του βιβλίου.

Στο βιβλίο παρουσιάζονται ηρωικές και ταυτόχρονα δραματικές φυσιογνωμίες, οι οποίες διαδραμάτισαν πολυσήμαντο ρόλο στην πορεία και τους αγώνες του νεότερου και σύγχρονου Ελληνισμού, καθώς και γεγονότα συγκλονιστικά που επηρέασαν αποφασιστικά τη γενικότερη πορεία του έθνους κατά τους δύο τελευταίους αιώνες. Οι έντεκα μελέτες του έργου διαπραγματεύονται σφαιρικά και με βάση πλούσιες ιστορικές και βιβλιογραφικές πηγές τα συγκεκριμένα θέματα, οδηγούν τον αναγνώστη σε εποικοδομητικές αναγωγές, χρήσιμες συναρτήσεις και συσχετισμούς με τη σημερινή πραγματικότητα και γόνιμους προβληματισμούς, καθώς ο συγγραφέας, προσεγγίζοντας καίρια και βαθύτερα μορφές και γεγονότα με τη συγκομιδή αποκαλυπτικών και διαφωτιστικών στοιχείων, επισημαίνει και προσδιορίζει την ιδιαίτερη σημασία τους στη διαμόρφωση των πολιτικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δεδομένων του τόπου μας. Με τον τρόπο αυτό προσεγγίζουμε με σιγουριά τις αφετηριακές εκείνες πηγές οι οποίες και δίνουν την ατμόσφαιρα μιας ολόκληρης εποχής. Και ταυτόχρονα μας παρέχουν τη δυνατότητα να ερμηνεύσουμε τις σημερινές εξελίξεις στον ελληνικό αλλά και ευρύτερα στο βαλκανικό χώρο.

Στο πρώτο μέρος (Μάρτυρες) περιλαμβάνονται οι εξής μελέτες: Ο Αντώνης Οικονόμου, λαϊκός ηγέτης και πρωτεργάτης της Επανάστασης στην Ύδρα, δολοφονείται με την προτροπή προκρίτων του νησιού. Ο Εμμανουήλ Ξάνθος πεθαίνει πάμπτωχος και συκοφαντημένος. Ο οπλαρχηγός του '21 Πανουριάς, συμφιλιωτής στις διαμάχες, και οι συκοφαντίες Άγγλων ιστορικών εναντίον του. Η δολοφονία του αγνού πατριώτη Ίωνα Δραγούμη, μέσα στην έξαρση των κομματικών παθών της εποχής του. Στο δεύτερο μέρος (Μαρτυρίες) δημοσιεύονται οι εξής μελέτες: Η πτώση του Μεσολογγίου, μέσα στις εσωτερικές διαμάχες και φατρίες, και η συμμετοχή των Γάλλων και Άγγλων στο οδυνηρότερο πλήγμα της Επανάστασης. Η ανταρσία του Αλή πασά εναντίον του Σουλτάνου, η οποία ενώ ενισχύει την Επανάσταση, επιταχύνει το χαμό του. Η αυτοκτονία του Περικλή Γιαννόπουλου. Φανατικοί φιλοβασιλικοί προσπαθούν να δολοφονήσουν τον Ελ. Βενιζέλο, μετά την υπογραφή της Συνθήκης των Σεβρών (1920). Το Ελληνοτουρκικό Σύμφωνο Φιλίας του 1930 και η ση-

μασία του για τους δύο λαούς και ολόκληρο το βαλκανικό χώρο. Οι Δελφικές Εορτές του 1930, έκφραση αγώνα και πίστης του Άγγελου και της Εύας Σικελιανού για την ειρηνική συνύπαρξη των λαών. Η Πηνελόπη Δέλτα και η σύνθεση της ζωής και του λογοτεχνικού της έργου με τον ένοπλο Μακεδονικό Αγώνα (1904-1908).

Από τον ίδιο εκδότη κυκλοφόρησε πέρυσι ένα βιβλίο του Γιώργου Παπαστάμου με τίτλο *Δημήτρης Σταμέλος: Ο ερευνητής και ιστορικός του νέου ελληνισμού*. Στο βιβλίο δίνονται ορισμένα βιογραφικά στοιχεία για τον Δ. Σταμέλο και στη συνέχεια αναλύονται κριτικά ορισμένα από τα βιβλία του για τον Μακρυγιάννη, τον Κατσαντώνη, τον Γ. Ανδρούτσο, τον Καραϊσκάκη, για καλλιτεχνικές φυσιognωμίες του 19ου αιώνα, το δημοτικό τραγούδι σε σχέση με το 1821 κ.λπ. Τέλος, από τις εκδόσεις Πιτσιλός κυκλοφόρησε τον ίδιο χρόνο ένα βιβλίο που περιλαμβάνει την εργογραφία, τη βιβλιογραφία και την κριτική των έργων του Δ. Σταμέλου.